

JO

Uttalanden

Bristfällig handläggning av taxeringsärende.

Till de regelbundet återkommande klagomålen hos JO hör anmärkningar mot taxeringsnämnder för bristfällig kommunikation med de skattskyldiga eller utebliven underrättelse om avvikelser från självdeklaration. Nedanstående fall utgör ett exempel på fall, då de formella bestämmelserna till synes har iakttagits men syftet med bestämmelserna ändå har gått förlorat.

Civilingenjören S. yrkade i sin deklARATION år 1967 avdrag för kostnader i tjänst med 18.415 kr. Kostnaderna hade utförligt specificerats i bilagor till deklARATIONEN. Kostnaderna avsåg facklitteratur och facktidsskrifter, kontorsförnödenheter och kontorskostnader, beräknad kostnad för kontorslokal i egen villa samt resekostnader.

Under taxeringsarbetets gång lämnade S. på begäran av taxeringsassistenten ytterligare upplysningar om resekostnaderna och kostnaderna för kontorslokal. S. erhöll därefter en underrättelse om ifrågasatt avvikelse från deklARATIONEN, vari meddelades, att avdrag för omkostnader medgivits med ett såsom skäligt ansett belopp av 10.000 kr. När S. erhöll denna underrättelse skrev han och begärde upplysning om vilka kostnader, som nämnden ej ansett skäliga. Något svar erhöles ej. I underrättelse om definitiv avvikelse med, till att börja med, samma innehåll som den första underrättelsen hade tillagts följande. "Taxeringsnämnden har tagit del av inkommen skrivelse av den 10.6.67

men ej funnit anledning göra ändring i sitt tidigare beslut."

I klagomål hos JO påpekade S. att han saknat varje möjlighet att få någon meningsfull inblick i den bedömning taxeringsnämnden gjort och därmed kunna bemöta nämndens resonemang.

Taxeringsnämndens ordförande förklarade i avgivet yttrande, att taxeringsnämnden ansett en skälighetsuppskattning av kostnaderna — även med hänsyn till föreliggande utredning — befogad och att detta var orsaken till att S:s begäran om specifikation inte hade besvarats.

I sitt beslut, ställt till ordföranden, uttalade JO Henkow följande.

I 65 § taxeringsförordningen stadgas att, om anledning förekommer att åsätta skattskyldig taxering med avvikelse från självdeklaration, tillfälle skall, där hinder ej möter, beredas den skattskyldige att yttra sig i frågan men att detta dock ej är nödvändigt i fråga om felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller då eljest yttrande av den skattskyldige uppenbarligen inte är erforderligt för frågans bedömande.

Syftet med denna bestämmelse är tydligen att den skattskyldige skall få möjlighet att lämna närmare uppgifter och att argumentera för sin ståndpunkt. Sådan möjlighet kan vara av avgörande betydelse för att den skattskyldiges rätt skall bli tillvaratagen och för att taxeringsnämnden överhuvudtaget skall komma till ett riktigt resultat.

Med hänsyn härtill är det nödvändigt

att den fråga, i vilken den skattskyldige har att yttra sig, blir klart angiven. Ibland kan det väl vara tillräckligt att taxeringsnämnden tillkännager den avvikelse från deklARATIONEN som ifrågasättes. Men ofta är enbart avvikelsen ej ägnad att ge den skattskyldige besked om vad han skall inrikta sitt yttrande på. I sådant fall måste närmare anges varför uppgifterna i deklARATIONEN ej kunnat godtagas, för att förfarandet, att bereda den skattskyldige tillfälle att yttra sig, skall bli meningsfullt.

I förevarande fall har S. i deklARATIONEN och därvid fogade bilagor upptagit fem olika omkostnadsposter, envar noggrant specificerad, till ett sammanlagt belopp av 18.415 kr. Genom underrättelse om ifrågasatt avvikelse från deklARATIONEN fick S. meddelande att avdrag för omkostnader medgivits med ett såsom skäligt ansett belopp av 10.000 kr.

Det ligger i öppen dag att detta meddelande ej utgjorde en tillfredsställande precisering av den fråga, i vilken S. ägde yttra sig. Han fick sålunda inte kännedom om vilka omkostnadsposter eller delbelopp av dessa som nämnden ej ansett sig kunna godtaga. Med hänsyn till vad jag här förut anförde i anslutning till 65 § taxeringsförordningen och med utgångspunkt från vad taxeringshandlingarna innehåller om beräkningen av det såsom skäligt ansedda belopp 10.000 kr borde i underrättelsen om ifrågasatt avvikelse ha lämnats upplysningar exempelvis om vilka bokverk och facktidskrifter som ej ansetts avdragsgilla, om vad som varit att invända mot S:s uppställning över kontorsförnödenheter och kontorskostnader, om varför hans uppgivna kontorshyra ej kunnat godtagas samt om i vad mån uppgivna resekostnader varit för högt beräknade.

Vid angivna förhållanden synes det fullt förklarligt att S. inte funnit sig kunna utnyttja möjligheten att avgiva yttrande och i stället begärt specifikation av de kostnader nämnden ansett oskäligen. I vart fall med anledning av denna begäran borde Ni ha insett att S. ägde rätt att få veta vilka omständigheter som föranlett nämnden att ifrågasätta avvikelse från hans deklARATION och ha givit honom tillfyllestgörande upplysningar i detta avseende. Ni har emellertid lämnat S. begäran utan beaktande och i underrättelse om slutlig avvikelse endast meddelat att nämnden vidhöll sitt tidigare fattade beslut.

Enligt 69 § 1 mom. taxeringsförordningen skall till den skattskyldige sändas underrättelse om i vilka hänseenden deklARATIONEN frångåtts samt om skälen här för.

Här föreligger alltså en tydlig föreskrift att den skattskyldige skall givas del av ej blott gjord avvikelse utan även skälen för densamma. Även om en företagen skälighetsuppskattning i och för sig inte kan motiveras, måste givetvis anledningen till att deklARATIONENS uppgifter ej godtagits kunna angivas. Eftersom något som helst skäl till att S. deklARATION frångåtts ej anförts, har Ni sålunda åsidosatt Eder skyldighet enligt sistnämnda lagrum.

Genom vad Ni, på sätt i det föregående angivits, låtit komma Eder till last har Ni gjort Eder skyldig till tjänstefel. Ehuru S. under nämndens behandling av hans taxering inte i vederbörlig ordning fått möjlighet att tillvarataga sin rätt och underlåtenheten att giva honom del av skälen för avvikelsen från hans deklARATION måste ha medfört svårigheter för honom att bedöma frågan om taxeringens överklagande, finner jag felet ej vara av den allvarliga beskaffenhet att beivran bör

ske. Med stöd av 12 § i instruktionen för riksdagens ombudsmän låter jag därför bero vid den erinran som innefattas i det anförda.

Ang. formulering av prövningsnämnds beslut.

Vid granskning av handlingarna i ett taxeringsmål med anledning av klagomål över handläggningen av taxeringsbesvär hos prövningsnämnd iaktogs att prövningsnämnden såsom skäl för sitt beslut så gott som ordagrant återgivit taxeringsintendentens yttrande hos nämnden. Klaganden ifrågasatte om taxeringsintendenten haft obehörigt inflytande på prövningsnämnden och dirigerat dess beslut. JO Henkow uttalade bl. a. följande.

Med hänsyn till den motivering som

lämnats för prövningsnämndens beslut synes det förklarligt om misstankar om nämndens objektivitet uppkommit. Att taxeringsintendentens yttrande nästan ordagrant återgivits kan ge intryck av att denne skrivit jämväl motiveringen. Då prövningsnämnden tydligen hade samma uppfattning som taxeringsintendenten hade lämpligen i reciten kunnat redogöras för såväl klagandens som intendents argumentation och därefter i domskälen endast angivas att nämnden anslöt sig till den av intendenten uttalade meningen. På detta sätt skulle nämndens funktion att döma mellan två parter ha framträtt klarare. Det är uppenbart av stor vikt med tanke på allmänhetens förtroende för skattemyndigheterna att jämväl beslutens utformning ägnas all möjlig omsorg.